بەرجەستەکردنەوەی سۆشیالیزم وەک بەدیلێکی واقعی بۆ ئەم هەرێمە ئەرکی هەر ئێستامانە ... نادر عبدالحمید

ئەو نا ڕەزایەتیانەی کە لە کوردستانی عێڕاقدا لە ئارادایە و هەر ماوە نا ماوەیەک لە شکڵی مانگرتن و خۆپێشاندا سەرهەڵدەدات بەشێکی دانەبڕاوە لە قەیرانێکی هەمەگیری سەرمایەداری و بنبەستی دەسەڵاتە بورژواکانی ئەمڕۆ لە سەراسەری جیهاندا.

وڵاتانی هەردوو ئەمریکای باکور و لاتینی، وڵاتانی ئەوروپا و ئەفریقیا و ئاسیا، زوربەیان نوقمی نا ڕەزایەتی و خۆپێشاندن و ڕاپەڕینی جەماوەری بەرینی کرێکاران و زەحمەتکێشان و بێبەشانن، لەوانەش وڵاتانی ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، لە تارانەوە بیگرە تا بەیروت و بەغدا، بۆ هەرێمی کوردستانیشەوە.

سەرمایەداری لە جیهانی ئەمڕۆدا لەگەڵ کۆمەڵگەی بەشەریدا کەوتۆتە دژایەتیەتیەوە؛ مەودای بێکاری، هەژاری و برسیەتی هەجگار بەرفراون بۆتەوە، جەنگ و پەتای نەخۆشی و پیسبوونی ژینگە لەو مەترسیانەی سەرمایەدارین کە هەڕەشە لە ژیانی گشت مرۆڤایەتی دەکەن. دەسەڵاتە بورژواکانیش جگە لە جەنگ و کێشمەکێشی نیوانیان و تەرۆر و توندوتیژی دژ بە جەماوەری ناڕازی و هەڵسوڕاوانی مانگرتن و خۆپێشاندان و ڕاپەڕینەکان، ئاسۆیەکی تر شکنابەن بۆ بەرگری لە مانەوەی خۆیان، ئەم سیستەمە و ئەم دەسەڵاتە، بەتایبەت لە کوردستانی عێڕاقدا بۆ ڕزگارکردنی خۆی خەریکە کۆمەڵگە دەکاتە قوربانی.

هەرێمی کوردستانی عێڕاق وەک بەشێک لە کۆمەڵگەی سەرمایەداری ئەم وڵاتە بە تایبەتمەندیەکانی خۆیەوە، گەیشتۆتە چرکەساتێکی هەستیاری مێژوویی لە قەیرانێکی هەمەلایەنەی ئابوری-سیاسی و کۆمەڵایەتی-فکری کە تیایدا لەڕووی بابەتیەوە کۆمۆنیزمەکەی وەک هەر بزوتنەوەیەکی سۆشیالیستی شۆڕشگێڕ و پڕۆلیتاری لە وڵاتێکی سەرمایەداری قەیرانگرتوودا، ڕووبەڕووی ئەرکی بەرجەستەکردنەوەی سۆشیالیزم بۆتەوە وەک بەدیلێکی واقعی بۆ ئەم هەرێمە، ئەویش لە ڕێگەی ڕێکخراوکردن و چەکدارکردنی جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێش و بێبەشان بە ئاسۆیەکی سۆشیالیستی ئینتەرناسیوناڵ.

ئەم قەیرانە هەمەلایەنە ئاکامی سیستەمێک و ڕژێمێکە کە لە ماوەی بیست و نۆ ساڵی ڕابردوودا وایکردووە کەمایەتییەکی کەم سەرمایەیەکی ئەستور کەڵەکە بکات بە ملیارەها دۆلار، لە ڕێگەی دەستگرتن بەسەر سامانی سروشی و بازرگانی دەرەکی و هەموو شادەمارەکی ئابوری ئەم هەرێمە، هەر ئەم کەمایەتییەی کە ملیاردێرە هەرە گەورەکانی هەرێم و خاوەنداری کەمپانیا هەرە زەبەلاحەکان و پشکدارن لە حکومەتی ناوەندی بەغا، هەر خۆشیان خاوەن دەسەڵات و میلیشیا و حکومەتی هەرێمەکەن، بەم پێیە ئەوە بەرژەوەندی بورژوازی گەورە و سەرمایەی مۆنۆپۆلە کە ئابوری و سیاسەتی لە هەرێمی کوردستانی عێراقدا کۆنتڕۆڵکردووە و ئاڕاستە دەکات و بەم ڕۆژەی گەیاندووە.
ئەوەش کە گوڕی بەم ڕەوەندە بەخشیوە بەتایبەت لە شەش حەوت ساڵی ڕابردوودا پیادەکردنی ڕێنماییەکانی (سندوقی دراوی نێودەوڵەتی) و (بانکی جیهانی) بووە بە خێراییەکی زۆرەوە لە دەستبەردار بوونی حکومەتی هەرێم لە کەرتی گشتی و دانەمزراندن و بەتایبەتی کردنی (خەسخەسەی) کەرتی تەندروستی و خوێندن و خزمەتگوزارییەکان، کە لایەک شەرعییەتێکی قانونی داوە بە تاڵانی سەروەتی گشتی کۆمەڵگە لەلایەن کەرتی تایبەت و لایەکیش کارەساتێکی ئینسانی بەدوای خۆیدا هێناوە کە خانەوادە زەحمەتکێشەکان نەتوانن خەرجی خوێندن، نەخۆشکەوتن، کرێخانوو و پێداویستییەکانی ژیان دابین بکەن.
ئەم سیاسەتی برسی کردنەی دەسەڵات و حکومەتی هەرێم لەم سەردەمەی کۆڕۆنادا بە ئاشکرا دەردەکەوێت، کە ژیان و گوزەرانی هاوڵاتیانی هەرێمەکەی کردۆتە بارمتەی کێشمەکێشەکانی لەگەڵ حکومەتی ناوەندی و نەک هەر دەست نابات بە ملیارەها دۆلاری کەڵەکە بوو لای کەمپانیاکانیان بە دابینکردنی بودجەی تەندروستی و کۆمەگی بێکاران و خانەوادە کەم دەرامەتەکان، بەڵکو ئەو هەلەشی قەزتەتەوە بە فەرامۆشکردنی خزمەتگوزارییە گشتییەکانی وەک خەستەخانە و گوێنادات بە ناڕەزایەتی و مانگرتنی پزیشکان و کارمەندانی کەرتی تەندروستی دژ بە دوا کەوتنی موچەکانیان، تا ببێتە هۆکارێک بۆ وازهێنانی پزیشکان و کارمەندن لەو کەرتە و داخستنی خەستەخانە گشتییەکان و سپاردنی بە کەرتی تایبەت بۆ داتەکاندنی هەرچی زیاتری گیرفانی هاوڵاتیان.
ڕەخنەی لیبراڵانە سەرچاوەی ئەم بارودۆخە قەیراناوییە و ئەم تڕاژیدیایەی جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێش دەگێڕنەتەوە بۆ لێنەهاتوویی، نەزانینی ئیدارەکردنی وڵات، عەشائیریەت و باڵادەستی بنەماڵە بەسەر حزبەکانی دەسەڵات، سوڵتانیزم و ساختەکاریان لە هەڵبژاردنی پەرلەمانیدا بە ڕێگری لە دەستاودەستپێکردنی دیموکراتیانەی دەسەڵات. بەمەش پەردەپۆشی هۆکارە بنچینەیی و

سەرەکیەکەی دەکات کە سیستمی سەرمایەداری و نیولیبرالیزم و ناوەڕۆکی چینایەتی ئەم دەسەڵاتەی هەرێمەکەیە.
بنەماڵەی بارزانی و تاڵەبانی نەک نوێنەری عەشائیریەت و دواکەوتوویی بەڵکو دوو تاقمی مافیای ناو ئەو توێژە لە بورژوازین کە جومگە سەرەکیەکانی ئابوری هەرێمەکەیان مۆنۆپۆل کردوە و لە بواری نەوت و بازرگانیدا کاردەکەن و بە هەزار و یەک سەرەداو لە بەرژەوەندی ئابوری، سیاسی، عەسکەری و سیخوڕی بەستراونەتەوە بە دەوڵەتە بورژواکانی ناوچەکە و ئیمپریالیستەکان و کۆمپانیا جیهانیەکانەوە. هیچ مانگێک تێناپەڕێت کە چەند بەرپرس و شاندی وڵاتە ئیمپریالیستەکان میوانی هەولێر نەبن، وەیا شاندی حکومەتی هەرێم و بەرپرسانی (پارتی) و (یەکیەتی) میوانی پایتەختەکانی وڵاتانی ئیمپریالیستی و کۆنەپەرسی ناوچەکە نەبن، ئەمە بەڵگەی “لەنەهاتوویی و نەزانینی ئیدارەکردنی وڵات و عەشائیریەت و سوڵتانیزم” نیە، ئەمە بەڵگەی نوێنەرایەتیکردنی بورژوازی کورد و لەکهەڵپێکانی بەرژوەندیە ستراتیژیەکانیەتی بە بورژوازی ناوچەکە و جیهانەوە.
لە ڕاستیدا بەرژەوەندی ئەو توێژەیە کە حزبەکانی دەسەڵات و بنەماڵەکانیان و عەشایەریەت و هێزی زەرەقانی سەرکوتگەر و دژە ترۆری دەمامکدار و خوڕافاتی قەومی و دینی و عەشایەری بەکاردێنێ تا ئاسایش و ئارامی دابین بکات بە کەڵەکەی سەرمایە و وەبەرهێنەرانی ناوخۆ و بیانی لەسەر حیسابی تێکدانی ئاسایش و ئارامی ژیانی خەڵکی زەحمەتکێش و ئایندەی نەوەکانی داهاتوو.
بەڵام کاتێک برسی کردن و تێکدانی ئارامی ژیانی خەڵک سەردەکێشە بە ناڕەزایەتی، مانگرتن و خۆپێشاندان و ڕاپەڕین، ئەو کاتە ئەو توێژانەی تری بورژوازی کە بەرژەوەندیان هەیە لە وەلانانی قۆرغکاری ئابوری و سیاسی وڵات و خوازیارن و لە هەوڵی بەرفراوانکردنی بنکەی فەرمانڕەوایەتی بورژوازیدان، ڕەوتگەلێکی سیاسی بە ئەجێندای ئاڵوگۆڕێکی ڕوکەش و فۆڕماڵەی سیاسی لە دامەزراوەی حکومڕانی و دەسەڵاتدا دێننە مەیدان تا سیستمی سەرمایەداری و کەڵەکەی سەرمایە پارێزراو بێت لە مەترسی شۆڕشی کرێکاران و زەحمەتکێشانێک کە برسی کراون و هەژاری و بێکاری داسەپاوە بەسەریاندا.
ئەوە ئەو ئاڵوگۆڕە فۆڕماڵە شکڵیە سیاسیەیە لە دامەزراوەی حوکمڕانیدا کە لە ئێستادا (نەوەی نوێ) و ئۆپۆزسیۆنی قەومی ئیسلامی بانگەوازی بۆ دەکەن، تا پاشەکشە بکەن بە (پارتی) و (یەکیەتی)، وە ناچاریان بکەن بە پێکهێنانی (حکومەتێکی کاتی تەکنۆکرات) لە کەسانی لێهاتوو، پسپۆڕ و شارەزا و بیرۆکرات کە (هەڵبژاردنی پێشوەختەی پەرلەمانی) لە ماوەی شەش مانگدا

ئەنجامبدات، تا حزبە ئۆپۆزیسیۆنە قەومی و ئیسلامیەکان بتوانن حکومەتی هەرێم بگرنەدەست لە ڕێگەی بەدەستهێنانی زۆرینە لە هەڵبژاردنی پەرلەمانیدا. (ئەمە تا چەند خەیاڵی و ناعەمەلیە باسی ئێرە نیە، بەڵام) ئەمە ئەجێندای سیاسی ئۆپۆزیسیۆنی بورژوا قەومی و ئیسلامیە بە پاڵپشتی ڕۆشنبیرە لیبراڵەکانی کوردستان بۆ ئاڕاستەکردن و لە قاڵبدانی ناڕەزایەتیەکان و بەرگرتن بە پەرەسەندنیان و بەرزبوونەوەیان بۆ ئاستێک کە بەرژەوەندیەکانی گشت بورژوازی و کۆمەڵگەی سەرمایە بخاتە مەترسیەوە.

سەرمایەداری ئەمڕۆی کۆمەڵگەی کوردستانی عێراق زۆر لە سەرمایەداری سەردەمی کۆمەنەی پاریس (١٨٧١ی فەرەنسا) و شۆڕشی ئۆکتۆبەر (١٩١٧ی ڕوسیا) گەشەکردوترە، لە قەیرانێکی هەمەگیردایە و لەگەڵ ژیانی ئاسایی جەماوەری زەحمەتکێشدا کەوتۆتە ناکۆکی کوشندەوە و دەسەڵاتە بورژوازیەکەشی گەیشتۆتە بنبەست و ڕووبەڕووی ناڕەزایەتیەکی هەمەلایەنەی جەماوەری بۆتەوە و تەنها بەحوکمی میلیشیا و سەرەنێزە خۆی هێشتۆتەوە.

ئەم بارودۆخە سێ ئەگەر دەخاتەڕوو، یەکەم مانەوە و درێژەدانی دەسەڵات لە ڕێگەی سەرکوت و ئەو چاکسازیە پوچ و بێناوەڕۆکەی کە بەرنامەی حکومەتی هەرێمە، دووەم ناچار بوونی دەسەڵات بە پاشەکشە و ملدانی بە ئەجێندای ئۆپۆزیسیۆن لە هەڵبژاردنی پێشوەختە و ئاڵوگۆڕێکی شکلی سیاسی، سێهەم ڕاپەڕین و هەڵپەچانی ئەم دەسەڵاتە کە ئایندەکەشی ڕون نیە بەرەو کوێ دەڕوات.

ئەمانە فاکتەرە مادیەکانی هەلومەرجێکی شۆڕشگێڕانەن کە لە ئێستادا لە ئارادایە، بەڵام ئەوەی کە ڕێگرە ئەم بارودۆخە شۆڕشگێڕانەیە بگۆڕێت بە قەیرانێکی شۆڕشگێڕانە و دەسەڵاتی بورژوازی و سیستمی سەرمایەداری بخاتە ژێر پرسیارەوە؛ لە ئارادانەبوونی فاکتەری خودیە، بەرجەستەنەبوونەوەی ئاسۆی سۆشیالیزم و هەمەگیرنەبوونی جەماوەریانەیەتی، ڕێکخراونەبوونی جەماوەرە، لە سەندیکا و یەکێتیە کرێکاریە سەربەخۆکان و لە شۆرا و کۆمەنە و کۆمەڵە هەرەوەزیەکان و کۆمیتە شۆڕشگێڕیەکاندا بەو ئاستەیەوە، ئامادە نەبوونی حزبێکی پێشڕەوی خاوەن دەستپێشکەری کۆمۆنیستیانەی شۆڕشگێڕە لە مەیدانەکەدا کە هەموو ئەوانە لە یەکەیەکی لێکهەڵپێکراودا بەیەکەوە شەتەک بدات و ڕۆڵی ڕابەری هەم لۆکاڵی و هەم سەراسەری ببینێت لەناو جەرگەی ئەم خرۆشان و ئاڵوگۆڕانەدا، وە ئەڵقەی پەیوەندی بێت بە بزوتنەوەی ناڕەزایەتی و خۆپیشاندان و ڕاپەڕینی جەماوەری سەراسەری کرێکاران و زەحمەتکێشانی عێراق دژ بەدەسەڵاتی ناوەندی بورژوازی.

ئەوە هەر لەئارادانەبوونی ئەم فاکتەرەشە کاتێک دەسەڵاتێکی

بورژوازی دەڕوخێت، ڕەوتگەلێکی تری بورژوازی جارێکی تر لە بۆشایی سیاسی دەسەڵاتدا سەروسامان دەدەنەوە بەدەسەڵاتی بورژوازی، وە سیستمی سەرمایەداری و کەڵەکەی سەرمایە بە دەستلێنەدراوی دەهێڵدرێتەوە. هەروەک لە شۆڕشەکانی باکوری ئەفریقا و ڕاپەڕینەکانی لوبنان و عێڕاق و گەلێک ل□ و□لاتانی تردا بینیمان.
شکڵپێدانی ئەم فاکتۆرە خودیە، ئەم بەدیلە سۆشیالیستیە ل□ ناو دەرونی کۆمەڵگە و ل□ ناو جەرگەی ئەم ئاڵوگۆڕ و کێشمەکێشە سیاسیانەدا دێتەدی، نەک ل□ دەرەوەیدا، وە ئەم شکڵپێدانە نەک هەر مەسەلەیەکی سیاسی-عەمەلی بەڵکو فکری و تیۆریشە.
ڕێنمایی و ڕێکخستن و ڕابەرایەتی کردنی جەنگی جەماوەری زەحمەتکێش دژ بە دەسەڵاتی بورژاوزی، هەروەها چونە جەنگی دژ بە ئەجەندا جۆراوجۆرەکانی بورژوا ئۆپۆزیسیۆن و دژەشۆڕش و هەوڵوکۆششی لیبراڵانە بۆ بەرتەسک کردنەوە و لە قاڵبدانی ئاسۆی ئەو بزوتنەوە ناڕەزایەتیانەی کە لەئارادان لە چوارچێوەی ڕیفۆڕمێکی ڕوکەشی سیاسیدا، بەڵێ ئەم جەنگانە ئەستەمە بەبێ خەباتی□کی فکری سیاسی کۆمۆنیستانە بۆ زاڵکردنی ئاسۆیەکی ئینتەرناسیونالیستی دژە سەرمایەداری و دژە ناسیونالیستی. بەو ئەندازی□ی کە ئەم ئاسۆیە بەهێز و پەرەدار دەبێ، بەو ئەندازی□ش کۆمۆنیزم لە کوردستاندا توانا پەیدا دەکات بۆ ڕێکخراوکردن و ڕابەرایەتی جەماوەری نا□□ازی، وە بۆ پوچەڵکردنەوەی باڵادەستی ئاسۆ و ئەجەندای سیاسی ڕەوتە جۆراوجۆرەکانی بورژوازی.
کۆمۆنیزمی کوردستان ناتوانێت بچێتە جەنگی ئەجەندا سیاسیەکانی بورژوا ئۆپۆزیسیۆن، و خۆی لێکهەڵپێکێت بە بزوتنەوەی ناڕەزایەتی جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێشەوە و ئەو جەماوەرە ئاسۆدار و ڕێکخراو بکات بۆ یەکلاکردنەوەی دەسەڵات، ئەگەر بە ئاسۆیەکی مارکسیستی ڕادیکاڵ و ئینتەرناسیوناڵەوە نەێتەمەیدان.
مەسەلەی هەرە سەرەکی کۆمۆنیزم؛ وەڕێخستن، بەهێزکردن و پەرەدارکردنی بزوتنەوەی سۆشیالیستیە، هەم ل□ دەرونی چینی کرێکار و هەم لەسەر ئاستی کۆمەڵگە وەک بزوتنەوەیەکی کۆمەڵایەتی سیاسی، وە لەسەر ئەو بنەمایەشەوە خەباتی سیاسیەتی بۆ گرتنەدەستی دەسەڵات لە کۆمەڵگەدا، ئەوە ئەو ئاسۆیەیە کە زاڵە بەسەر هەموو چالاکی و هەڵسوڕانێکی ئاژیتاسیۆنی و ڕێکخراو□یدا لە ناو بزوتنەوە ناڕەزایەتیەکاندا بۆ بەدەستهێنانی ماف و خواستە ڕەواکانیان.
بەبێ ئەم ئاسۆیە کۆمۆنیزم ناتوانێت سنوری خۆی لە سەندیکالیزم و ڕیفۆڕمیزم و ئیکۆنۆمیزم جیا بکاتەوە، بەتایبەتیش لەمڕۆدا کە ناڕەزایەتی توێژە جۆراوجۆرەکان دژی دواکەوتنی موچە و دانەمەزراندن و بێکاری و برسیەتی و بێمافی و سیاسەتەکانی حکومەتی

هەرێم لە مامەڵەی لەگەڵ پەتای کۆرۆنادا، … لەوە دەرچووە کە هەر تەنها بزوتنەوەی خواستە دیاریکراوەکانی ئەو توێژانەبن و تەنها لەو ئاستەدا مامەڵە بکرێن کە بەدەستهێنانی خواستەکان بێت، بەڵکو بووە بە بزووتنەوەیەکی سیاسی جەماوەری گشتی کە خوازیاری وەلانان و هەڵپەچانی دەسەڵات و حکومەتی هەرێمەکەیە. هێشتا بەشێکی ناو بزوتنەوەی چەپ و کۆمۆنیستی کوردستان بە مەسەدەکی ئیکۆنۆمیستانە مامەڵەی ناڕەزایەتیەکان دەکات، تەک تەکی توێژە ناڕازیەکان و خواستەکان دەبینێ و هەوڵی چالاکی دەدات لەو پەیوەندەدا، بەڵام هەتا ئەگەر بزوتنەوە گشتیەکەش ببینێ مەسەدەکەی ڕێگەی پێنادات سیاسەتەکی گشتی و سەراسەری کۆمۆنیستانەی هەبێت بە بزوتنەوە جەماوەریەکە کە خوازیاری هەڵپەچان و وەلانانی دەسەڵاتە.
ئەمە و بەشێکیش لەسەرەتاوە بە چاوەکی دوودڵی و نیگەرانیەوە دەیانڕوانیە ئەم شەپۆلە لە خۆپیشاندانی سەرەتای حوزەیران و ناوەڕاستی ئۆگەستی ٢٠٢٠ و دەستەوستان لە دورەوە بۆیان دەڕوانی، لە بەرئەوەی حزبەکی بورژوا قەومی ئۆپۆزیسیۆنی وەک (نەوەی نوێ) بانگەوازی بۆ کردوە. ئەمەش مامەڵەکردنی ئەم شەپۆلەیە لە ناڕەزایەتی و خۆپیشاندان وەک شتەکی سەربەخۆ و دەستکردی ئۆپۆزیسیۆنی بورژوا قەومی و دابڕینیەتی لە ڕەگوڕیشە مێژووییەکەی و نەبینینیەتی وەک بەشێک لە بزوتنەوەیەکی مادی چەند ساڵەی ناو ئەم کۆمەڵگەیە کە لەم قۆناغە لە تەمەنیدا و لە ئێستادا لەم ڕێگەیە و لەم هەلەوە کە بۆی ڕەخساوە خۆی دەرخستووە، هەروەک لە ساڵانی ڕابردوودا و بە بۆنەی جۆراوجۆر و لە کەناڵی جۆراوجۆرەوە خۆی دەرخستووە، وەک (ئۆکتۆبەری ٢٠١٥)، (سێپتەمبەری ٢٠١٦)، (١٨ دێسەمبەری ٢٠١٧). بەڵێ ئەوە بزوتنەوەیەکی سیاسی جەماوەریە کە هەڵقوڵاوی ناکۆکیەکانی دەرونی کۆمەڵگەی کوردستانی عێراق و بێزاری و ناڕەزایەتی جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێش و بێبەشان و پەراوێزخراوانی کۆمەڵگەیە و خوازی هەڵپەچان و وەلانانی دەسەڵاتی بورژوا ناسیونالیستی میلیشیایی و حکومەتەکەیەتی لە کوردستاندا و هەر ماوە نا ماوەیەک بە بۆنە و بەهانەیەکەوە و لە ڕێگەیەکەوە خۆی دەردەخات.
گرەوی کۆمۆنیزم لەمڕۆدا لە کوردستانی عێراقدا لەوەدایە تا چەند دەتوانێ ئەم بزوتنەوەیە بەرجەستە بکاتەوە وەک بەدیلێکی سۆشیالیستی بە کۆمەڵگەی کوردستان، و پەیوەستی بکاتەوە بە بزوتنەوەی ڕزگاریخوازانەی کرێکاران و زەحمەتکێشانی عێراقەوە بە هەڵپەچانی دەسەڵاتی بورژوازی لەسەراسەری وڵاتدا.
کۆتایی ئۆگەستی 2020